

Wyrok z dnia 12 lipca 2005 r.

II UK 288/04

Istnienie schorzeń powodujących konieczność pozostawania w stałym leczeniu nie stanowi samodzielnej przyczyny uznania częściowej niezdolności do pracy, chociaż w pewnych okresach wymaga czasowych zwolnień lekarskich.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Andrzej Kijowski, Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 lipca 2005 r. sprawy z wniosku Wioletty K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w P. o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, na skutek kasacji organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 sierpnia 2004 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2004 r. [...] Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił - w wyniku uwzględnienia apelacji wnioskodawczyni Wioletty K. - wyrok Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w P. o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową i przyznał wnioskodawczyni prawo do renty stałej z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową od dnia 1 lipca 2001 r.

W sprawie sporna między stronami była ocena stanu zdrowia wnioskodawczyni. Decyzją z dnia 16 sierpnia 2001 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w P. odmówił Wioletcie K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z

chorobą zawodową, a Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 28 maja 2002 r. oddalił jej odwołanie od tej decyzji, uznając w wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym z opinii biegłych sądowych - laryngologa foniatry i specjalisty medycyny przemysłowej i patologii chorób zawodowych, iż wnioskodawczyni nie jest niezdolna do pracy, a zatem nie wypełniła przesłanek z art. 18 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.).

W apelacji od tego wyroku wnioskodawczyni wskazała na powierzchowność badań biegłych i nieuwzględnienie w ich opinii wyników badania stroboskopowego z grudnia 2001r. wskazującego na schorzenia krtani. Sąd Apelacyjny, uznając zarzuty apelacji, uzupełnił postępowanie dowodowe o opinię biegłych z Instytutu Medycyny Pracy [...] w Ł. - Centrum Profilaktyki i Leczenia Zaburzeń Głosu i Słuchu i wobec wniosków w niej zawartych, zmienił zaskarżony wyrok, uznając iż Wioletta K. spełniła przesłanki częściowej niezdolności do pracy określone w art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją organ rentowy i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, polegające na ich niewłaściwym zastosowaniu, wniósł o jego „uchylenie w całości”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut przedstawiony w kasacji jest uzasadniony. Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych „niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu”. Jednocześnie w art. 12 ust. 3 ustawy wskazano, iż „częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji”. Sąd Apelacyjny przyjmując - w oparciu o opinię biegłych - że wnioskodawczyni spełniła kryteria częściowej niezdolności do pracy okre-

ślone w art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, na mocy art. 18 ust. 1 ustawy o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zmienił zaskarżony wyrok i przyznał dochodzone świadczenie, pomijając przesłankę „odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu”. Niemożność wykonywania pracy w wyuczonym zawodzie nie jest równoznaczna z niezdolnością do pracy w rozumieniu art. 12 i 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS. W tej mierze w pełni zachowuje aktualność teza wyroku z dnia 30 sierpnia 2001 r., II UKN 521/00 (OSNP 2003 nr 10, poz. 260), że „o niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową decyduje wpływ skutków tej choroby na zdolność do pracy dotychczasowej oraz, uzależniona od stanu ogólnego związanego z wiekiem lub brakiem predyspozycji psychofizycznych, możliwość wykonywania innej pracy w ramach posiadanych kwalifikacji lub po przekwalifikowaniu”. W konsekwencji, prawidłowa kwalifikacja faktu zachorowania na chorobę zawodową jako przesłanki prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej tą chorobą wymaga oceny, czy ubezpieczony zachował zdolność do wykonywania pracy z wykorzystaniem poziomu wykształcenia i kwalifikacji przez odniesienie się do dotychczasowego zawodu. Nie jest to jednak wystarczające, albowiem konieczne jest jeszcze ustalenie możliwości dalszego wykonywania pracy w ramach posiadanych kwalifikacji, lecz w innych warunkach od dotychczasowych. Orzekając o niezdolności do pracy należy więc brać pod uwagę wszystkie powyższe okoliczności, a nie tylko wyuczony zawód, przy uwzględnieniu, że o prawie do renty z tytułu niezdolności do pracy decyduje brak rokowania odzyskania zdolności do pracy w dotychczasowym zawodzie lub brak rokowania odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 1998 r., II UKN 326/98, OSNAPiUS 2000 nr 1, poz. 36, z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 675/98, OSNAPiUS 2000 nr 16, poz. 624). O niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową decyduje zatem wpływ skutków tej choroby na zdolność do pracy dotychczasowej oraz możliwość wykonywania innej pracy w ramach posiadanych kwalifikacji lub po przekwalifikowaniu. W wyroku z dnia 30 listopada 2000 r., II UKN 99/00 (OSNAPiUS 2002 nr 14, poz. 340), Sąd Najwyższy uznał, iż „brak możliwości wykonywania pracy dotychczasowej nie jest wystarczający do stwierdzenia częściowej niezdolności do pracy w sytuacji, gdy jest możliwe podjęcie innej pracy w tym samym zawodzie bez przekwalifikowania lub przy pozytywnym rokowaniu co do możliwości przekwalifikowania zawodowego”. W konsekwencji więc, brak możliwości wykonywania pracy dotychcza-

sowej nie jest wystarczający do stwierdzenia częściowej niezdolności do pracy w sytuacji, gdy jest możliwe podjęcie innej pracy w swoim zawodzie, bez przekwalifikowania lub przy pozytywnym rokowaniu co do możliwości przekwalifikowania zawodowego.

Dokonując analizy pojęcia „częściowa niezdolność do pracy” należy brać pod uwagę zarówno kryterium biologiczne jak i ekonomiczne. W sensie biologicznym, to stan organizmu dotkniętego schorzeniami naruszającymi jego sprawność w stopniu powodującym częściową niezdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji; w sensie ekonomicznym, to częściowa utrata zdolności do zarabkowania wykonywaniem takiej pracy. Osobą częściowo niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest więc osoba, która spełnia obydwie te kryteria, a więc jest dotknięta upośledzeniem zarówno biologicznym, jak i ekonomicznym. Sam fakt konieczności zmiany określonego stanowiska pracy przy istnieniu możliwości wykonywania innego nie niżej kwalifikowanego zatrudnienia w danym zawodzie nie uzasadnia przyznania świadczenia (tak w wyroku z dnia 21 grudnia 2004 r., I UK 28/04 - dotąd niepublikowany). Podobnie, sam fakt istnienia schorzeń powodujących konieczność pozostawania w stałym leczeniu nie stanowi samodzielnej przyczyny uznania częściowej niezdolności do pracy, jeśli leczenie to jest na tyle skuteczne, że przywraca zdolność do pracy, chociaż w pewnych okresach wymaga czasowych zwolnień lekarskich z powodu niezdolności do pracy.

Z tych względów zarzuty kasacji odnoszące się do wykładni i zastosowania przepisu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych są uzasadnione, gdyż niezdolność do wykonywania pracy dotychczasowej jest warunkiem koniecznym ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ale nie jest warunkiem wystarczającym, jeżeli wiek, poziom wykształcenia i predyspozycje psychofizyczne usprawiedliwiają rokowanie, że mimo upośledzenia organizmu możliwe jest podjęcie innej pracy w tym samym zawodzie albo po przekwalifikowaniu zawodowym, a kwestia ta nie była przedmiotem badania Sądu drugiej instancji.

Z omówionych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 393¹³ k.p.c.

=====